

DTU som samarbejdspartner

Rammer for aftaler om forskningsprojekter

COMPLEX TECHNICAL INFORMATION CENTER
1. SAL

DTU som samarbejdspartner

Samarbejdet med dansk erhvervsliv er en del af DTU's dna.

Da DTU blev grundlagt i 1829, var det med det udtalte formål at udvikle og nyttiggøre naturvidenskab og teknisk videnskab til gavn for samfundet og i et tæt samspil med erhvervslivet. Den ambition har vi lige siden dyrket med de midler og muligheder, som har været til vores rådighed, og vi har kontinuerligt søgt efter nye og bedre veje til at skabe optimale rammer for samarbejdet mellem universitet og virksomheder.

Samarbejder om konkrete forskningsprojekter er en af de mange muligheder for interaktion mellem forskere og virksomheder. På DTU har vi en lang tradition for – og stor erfaring med – denne samarbejdsform og indgår mere end 1100 aftaler om forskning med virksomheder om året.

De gavnlige virkninger af konkrete forskningssamarbejder er tydelige og målbare. Vi ved f.eks., at de danske virksomheder, der samarbejder med DTU, oplever en større vækst end andre tilsvarende virksomheder.

Vi håber med denne pjece at gøre det tydeligt, at der er gode muligheder for at finde løsninger, der passer til mange forskellige former for projekter og samarbejdspartner, og at der kan være en enkel og kort vej fra ide til aftale.

Tak, for at I valgte at samarbejde med os.

Anders O. Bjørklev, rektor for DTU

Indsigt i rammerne: En hurtig vej til holdbare aftaler

Forhandlinger skal være effektive og aftaler brugbare. Det gælder også aftaler om forskningssamarbejder.

Når en forsker fra DTU og en samarbejdspartner har fundet ud af, at de gerne vil arbejde sammen, er alle tit utålmodige efter at komme i gang. Der kan forhandlingen af aftalen om forskningssamarbejdet opleves som en forsinkende og besværlig forhindring - især hvis den trækker ud.

Det er vores erfaring, at forhandlingen bliver mere effektiv og aftalen bedre, hvis vi kender hinandens rammer og betingelser for samarbejde og er bevidste om de steder, hvor der er forskel på vores rammer.

Med denne pjece vil vi gerne give vores samarbejdspartner kendskab til de rammer, som DTU er underlagt som offentlig forskningsinstitution, og som afgrænser det store rum, DTU har for forhandling af aftaler om forskningssamarbejder.

Det er vores håb, at pjecen på den måde kan bidrage til smidige, gode og effektive forhandlinger og til aftaler, som er klare og operationelle.

Marianne Thellersen,

DTU's koncerndirektør for innovation og entreprenørskab

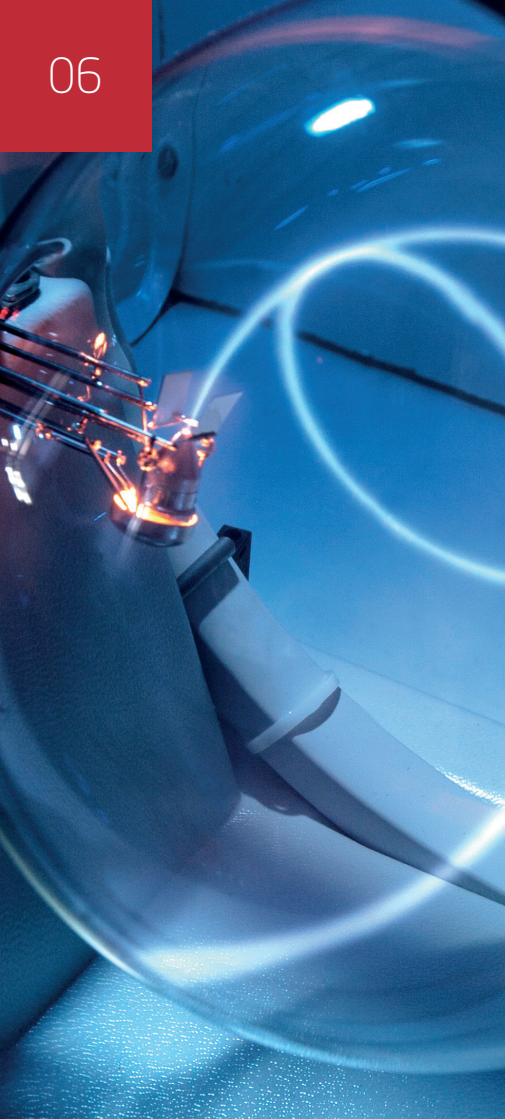
To modeller for samarbejde om forskning - to forskellige rum for forhandling

DTU kan samarbejde med virksomheder på to grundlæggende forskellige måder. Forskningsprojekter kan enten være det, som kaldes "samfinansieret forskning", eller de kan være "rekvireret forskning".

De grundlæggende strukturer for de to modeller er givet ved lov.

De to modeller er forskellige på en række punkter. De giver forskellige vilkår for at udnytte projektets resultater, for at holde resultaterne fortrolige og for fastsættelse af prisen for at udføre arbejdet. På den måde giver de to modeller forskellige muligheder for, at parterne kan få opfyldt deres interesser i at indgå i et samarbejde.

Det kan derfor være nyttigt at kende lidt til de to modeller, hvis man skal forhandle en aftale om et forskningsprojekt med DTU.

Samfinansieret forskning

Samfinansieret forskning er forskning, som både tjener til at udbygge universitetets og virksomhedens viden.

Samfinansieret forskning er typisk finansieret ved, at både virksomheden og DTU bidrager med ressourcer til projektet. Projektet kan også være medfinansieret af en bevilling fra f.eks. Innovationsfonden. Det statslige bidrag betyder, at udbyttet fra projektet skal komme hele samfundet til gode.

I budgettet for et samfinansieret forskningsprojekt skal der afsættes et beløb til DTU's indirekte omkostninger (overhead).

Når DTU indgår aftaler om samfinansieret forskning, er der en række vilkår, som skal være opfyldt:

- DTU må kun gå ind i et projekt om samfinansieret forskning, hvis DTU har en forskningsmæssig interesse i projektet.
- De resultater, som DTU skaber i projektet, skal tilhøre DTU. DTU må overdrage retten til at bruge resultaterne på markeds mæssige vilkår.
- DTU skal have mulighed for at offentliggøre sine egne forskningsresultater.
- DTU kan ikke love, at projektet giver resultater, som virksomheden kan bruge.
- DTU er forpligtet til at begrænse sit erstatningsansvar og kan ikke tegne forsikring for sit ansvar.

Rekvireret forskning - indtægtsdækket virksomhed

Rekvireret forskning er forskning på kommercielle vilkår. Forskningen skal være en naturlig udløber af DTU's almindelige virksomhed og kan efter omstændighederne have forskningsmæssig interesse eller bestå i rent erhvervmæssig udnyttelse af DTU's ekspertise eller udstyr. Det kan f.eks. være salg af konsulenttydelser, analyser, målinger og afprøvninger.

Rekvireret forskning skal finansieres fuldt ud af den virksomhed, som har bestilt forskningen.

Finansieringen fra virksomheden skal dække DTU's direkte og indirekte omkostninger fuldt ud. DTU's interne retningslinjer er, at budgettet for projektets indirekte omkostninger (overhead) som hovedregel skal sættes til 180 % af lønudgifterne.

I en aftale om rekvireret forskning er der mulighed for en række andre vilkår, end der er i aftaler om samfinansieret forskning:

- DTU kan afgive rettighederne til DTU's resultater og anse betalingen for at være en del af virksomhedens finansiering af projektet.
- DTU kan holde sine egne resultater fra den rekvirerede forskning hemmelige.
- DTU kan tegne forsikring for produktansvar og professionsansvar.

Forskellen mellem de to modeller for samarbejde

	Samfinansieret forskning	Rekvireret forskning
Projektets art	DTU's aktiviteter i projektet skal understøtte DTU's hovedopgaver og skal som hovedregel understøtte forskning og publicering.	Aktiviteterne skal være en udløber af DTU's almindelige virksomhed, og er derfor ikke centrale forskningsmæssige opgaver.
Universitetets økonomi	DTU kan selv finansiere en del af projektet. På projektets budget skal der afsættes et bidrag til indirekte omkostninger (overhead). Statslige forskningsmidler opererer normalt med 44 % af de samlede udgifter i overhead.	DTU skal have dækket alle sine omkostninger og må ikke underminere konkurrence på området. Derfor budgetteres et større overhead end ved forsknings-samarbejder - typisk 180 % af lønudgifterne.
Offentliggørelse	DTU's resultater skal kunne offentliggøres.	DTU's resultater kan holdes hemmelige.
Rettigheder	DTU's resultater tilhører DTU. DTU kan give virksomheden ret til at bruge resultaterne på markedsvilkår.	Samarbejdspartneren kan få retten til DTU's resultater.

Hvem kan bruge den viden, der bliver skabt i projektet?

I de fleste forskningsprojekter opstår ny viden.

Den nye viden kan være skabt af universitetet, af virksomheden eller i fællesskab.

Det er vigtigt for DTU, at den nye viden, som DTU har bidraget til, kommer i spil.

Nogle gange kan ny viden patenteres eller på anden måde have nogle rettigheder knyttet til sig. Rettighederne kaldes for immaterielle rettigheder eller IPR (*intellectual property rights*). Når der er IPR knyttet til ny viden, er det kun dén, som har rettighederne, der må bruge den nye viden i en kommerciel sammenhæng.

I forbindelse med aftaler om forskningsprojekter er det især relevant at være opmærksom på de rettigheder, der er knyttet til patenterbare opfindelser og til software.

Der kan også opstå andre rettigheder, men de er ikke helt så ofte relevante i forbindelse med aftaler om forskningsprojekter.

Hvis DTU's forskere har lavet en opfindelse som led i rekvireret forskning, giver DTU sin samarbejdspart rettighederne til opfindelsen som en del af aftalen om selve projektet.

Hvis DTU's forskere har lavet en opfindelsen i forbindelse med samfinansieret forskning, kan DTU beslutte at give sin samarbejdspart en fortrinsret til at få rettighederne til opfindelsen.

Både i aftaler om rekvireret forskning og i aftaler om samfinansieret forskning vil DTU gerne have, at virksomhedens ret til DTU's resultater bliver afgrænset til det specifikke faglige område, som projektet handler om. På den måde kan DTU adskille de rettigheder, som bliver givet i forskellige forskningsprojekter. I praksis sker dette gennem beskrivelse af det såkaldte "*fjeld*".

Hvad skal virksomheden betale for rettighederne?

I et rekvireret forskningsprojekt giver DTU sin samarbejdspart rettighederne til opfindelsen som en del af aftalen om selve projektet. Betalingen for rettighederne er indbygget i betalingen for den rekvirerede forskning.

I samfinansierede forskningsprojekter er betalingen for rettighederne ikke indbygget i virksomhedens eventuelle bidrag til DTU's forskning. Her skal virksomheden betale markedsprisen for opfindelsen. Hvis DTU sælger rettigheder billigere end markedsprisen, kan DTU komme til at give ulovlig statsstøtte.

Hvilke rettigheder har DTU til opfindelser?

Lovgivningen har fastsat rammerne for, hvordan DTU kan disponere over de resultater, som DTU's forskere har skabt. De rammer har betydning for DTU's samarbejdsaftaler, så de kan være nyttige at kende lidt til.

DTU kan kun lave aftaler om de resultater, som DTU ejer rettighederne til.

DTU kan overtage retten til de opfindelser, der bliver gjort af DTU's ansatte. Dette følger af lov om opfindelser ved offentlige forskningsinstitutioner - forskerpatentloven.

Forskerpatentloven giver også DTU mulighed for at lave aftaler med f.eks. studerende om at overtage rettighederne til deres opfindelse.

Forskerpatentloven stiller nogle krav, som skal opfyldes, når en ansat på DTU har gjort en opfindelse:

Så snart en forsker gør en opfindelse, skal opfinderen indberette opfindelsen til DTU. Når DTU har modtaget indberetningen, har DTU en frist på 2 måneder til at beslutte, om DTU vil overtage opfindelsen.

Hvis DTU vælger at overtage opfindelsen, skal DTU arbejde aktivt for at nyttiggøre opfindelsen. Hvis ikke DTU gør det, skal rettighederne til opfindelsen gives tilbage til opfinderen.

DTU skal dele overskuddet fra kommercialisering af opfindelsen med opfinderen. På DTU får opfinderen en andel svarende til 1/3 af DTU's overskud. Hvis der er flere opfindere fra DTU, deles de om denne andel af overskuddet.

Hvilke rettigheder har DTU til software?

DTU ejer automatisk rettighederne til den software, som DTU's ansatte udvikler på deres arbejde.

Hvis software er skabt af personer, som ikke er ansat på DTU, kan DTU aftale, at rettighederne overgår til DTU. Det kan f.eks. være relevant for studerende eller gæsteforskere.

Rettighederne til software er ikke underlagt de samme regler som opfindelser, og DTU har derfor ikke den samme pligt til at nyttiggøre software eller til at give rettighederne tilbage til den eller de forskere, der har skabt softwaren.

En del af den software, der bliver udviklet på DTU, bygger på andres software, som er under såkaldt open source licens. Det kan betyde, at der er begrænsninger på DTU's muligheder for at lave aftaler om rettighederne til DTU's software.

Kan DTU forpligte sig til at nå til bestemte resultater?

DTU kan aldrig forpligte sig til at nå frem til bestemte resultater. Det vil være i strid med de almindelige principper for god forskning. DTU kan forpligte sig til at indgå i og til at gennemføre et bestemt projekt eller til at lave nogle bestemte målinger.

Bliver projektets resultater offentliggjort?

DTU's forskere skal offentliggøre deres egne resultater, hvis resultaterne egner sig til publicering.

Den eneste undtagelse fra den regel er de resultater, der bliver skabt i forbindelse med rekvireret forskning.

I aftaler om samfinansieret forskning kan DTU lave en aftale med sin samarbejdspart om, hvordan og hvornår offentliggørelsen skal finde sted. På den måde kan man bl.a. sørge for, at der er tid til at indlevere en patentansøgning, hvis det er nyttigt og muligt at patentere DTU's resultater.

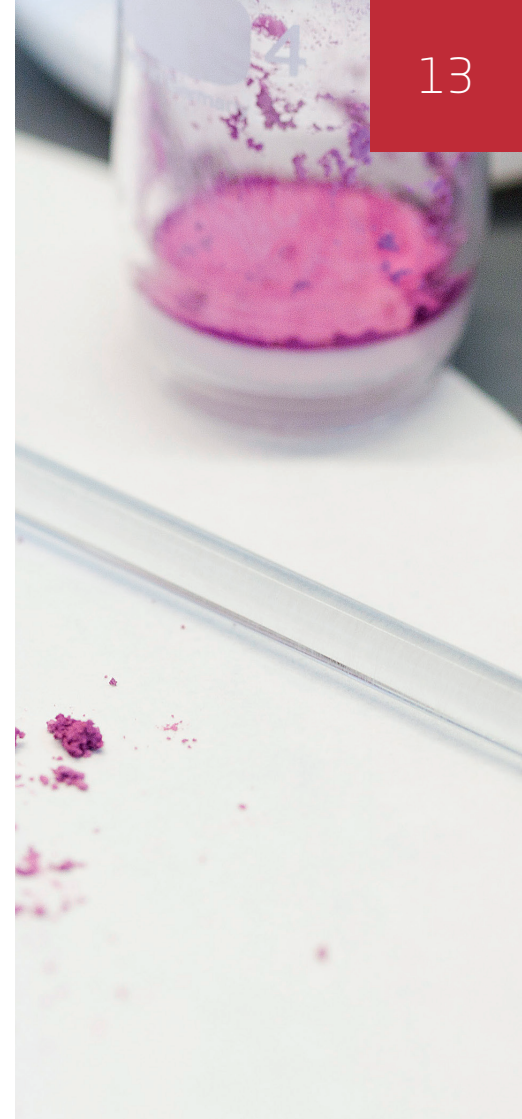
Kan DTU holde nogen oplysninger fortrolige?

Samarbejdspartens hemmeligheder

DTU's forskere skal holde på hemmeligheder, som de får fra en virksomhed, og de kan holde deres egne resultater fra projekter om rekvireret forskning hemmelige.

Hvis der tale om hemmeligheder, som en forsker får fra en virksomhed, kan pligten til at holde på hemmeligheden enten stå direkte i loven, eller den kan stå i en aftale.

Information, der skal holdes fortrolig efter loven, kan bl.a. være oplysninger om tekniske indretninger og forretningsforhold, når det er af væsentlig økonomisk betydning

for den person eller virksomhed, oplysningerne angår, at oplysningerne ikke videregives. Her kan og skal DTU's forskere holde oplysningerne hemmelige, også selv om der ikke er en aftale om det.

Nogle virksomheder kan samtidig have et ønske om at sikre fortroligheden for flere oplysninger, end dem, hvor loven kræver tavshedspligt. I de situationer kan DTU i vidt omfang indgå en aftale med virksomheden om at holde oplysningerne hemmelige. Denne aftalte hemmeligholdelsespligt kan også fortsætte en vis tid efter projektets afslutning.

Offentlighed om privat finansiering

Det er et krav, at der er offentlighed om privat finansiering. Det betyder, at virksomheden skal acceptere, at forskningsprojektets titel, virksomhedens navn og tilskuddets størrelse bliver offentliggjort.

Ph.d. studerende

Alle ph.d.-studerende skal, uanset hvor de er ansat, gennemføre et offentligt forsvar for at få tildelt ph.d.-graden. I forsvaret skal resultaterne af det arbejde, som den ph.d.-studerende har lavet, lægges frem.

Forsvaret skal finde sted senest 3 måneder efter afleveringen af ph.d.-afhandlingen. Der er mulighed for at udskyde forsvaret i op til 4 måneder, hvis det er nødvendigt for at patentere en opfindelse.

Det er også en mulighed, at en del af den ph.d.-studerendes afhandling bliver holdt fortrolig, men den mulighed kan kun bruges, hvis resten af afhandlingen kan stå for sig selv.

Rum for forhandling

De to modeller for DTU's samarbejde om forskningsprojekter (samfinansieret forskning og rekvireret forskning) giver hver deres muligheder for at nå til en aftale, som imødekommer DTU's samarbejdsparts interesser og ønsker. Samlet set er mulighederne ganske brede, men de to modeller har hver især deres klare rammer.

Når man skal forhandle en aftale om et forskningsprojekt, er det derfor gavnligt, hvis begge parter har gjort sig klart, hvad der er vigtigt for parterne hver især, og hvad der er muligt.

Indenfor de rammer er der et stort rum for at finde løsninger, der er tilpasset det enkelte projekt og de parter, der indgår i projektet.

Hvis man vil have et indblik i, hvordan DTU's aftaler normalt ser ud, kan man finde skabeloner til DTU's aftaler på www.dtu.dk.

For yderligere information er man velkommen til at kontakte DTU's jurister i enheden "Jura og Kontrakter" under Afdeling for Innovation og Sektorudvikling.

Man kan også læse mere om forhandling af aftaler om forskningssamarbejder i en folder, som er udarbejdet af Danske Universiteter. Folderen kan findes på Danske Universiteters hjemmeside www.dkuni.dk eller via dette link:
http://dkuni.dk/~media/Files/Publikationer/Forskningssamarbejde_hjemmeside.ashx

www.dtu.dk

